Бібліятэка часопіса «Вожык» №1 (230)

Генадзь БУРАЎКІН

КОНЬ НЕЗАЦУГЛЯНЫ

ВЕРШЫ, ЖАРТЫ, ПЕСНІ

Мастацкае афармленне Аляксандра КАРШАКЕВІЧА

МІНСК — 1996

ВЫДАЕЦЦА З МАЯ 1957 ГОДА.

Генадзь Бураўкін дажыўся да 60-ці гадоў і да кніжкі сатыры і гумару. Адбылося тое, што мусіла адбыцца, паколькі 60 — непазбежны рубеж для кожнага сталага творцы, а сатырычна-гумарыстычная кніжка — аб'ектыўная непазбежнасць для вясёлага, дасціпнага, вострага на язык чалавека, які ніколі і ні пры якіх абставінах па слова ў кішэнь не лезе.

Цяжка сказаць, чаму гэты дэбют не адбыўся раней: ці то Генадзь лічыў, што на сатырычна-гумарыстычнай дзялянцы шчыруе шмат ягоных сяброў-паплечнікаў, таму вытыркацца не з рукі, ці то не хацеў засмучаць крытыку, якая замацавала за ім амплуа лірыка і публіцыста, спісваючы «на лукавого» ўсё, што не ўкладвалася ў выверанае «навуковымі» шаблонамі рэнаме. А шчыра кажучы, калі не кандыдацкай з аўтаматычным членствам у СП, то хоць аспіранцкага

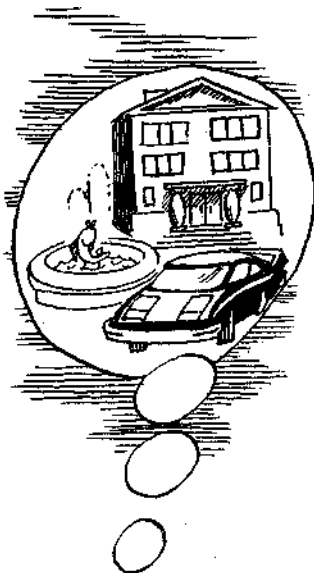
даследавання на тэму «Сатырычныя творы і гумарыстычныя матывы ў лірыцы Генадзя Бураўкіна» ён даўно заслужыў. Такіх вершаў у Генадзя Бураўкіна назбіралася на ладны томік. Аднак «Бібліятэка «Вожыка» абмежавана двума аркушамі...

Рыхтуючы рукапіс, Бураўкін свядома пакінуў на потым многія сатырычныя і гумарыстычныя творы апошняга часу, уключыўшы толькі невялічкую колькасць напісаных у розны час вядомых сваіх рэчаў, якія крытыка так і не адважылася «афіцыйна» аднесці да сатыры і гумару. І ахрысціў кніжку назвай сваёй папулярнай песні...

Такім чынам, Генадзь Бураўкін 60-гадовы юбілей адзначыў рашучым разбурэннем звыклага стэрэатыпу, даказаў, што творчасць сапраўднага мастака ні ў якія стэрэатыпы не ўкладваецца. І той, хто прачытае гэтую кніжачку, пераканаецца ў гэтым і, безумоўна, усміхнецца. Разам з аўтарам.

Валянцін БЛАКІТ.

НОВЫЯ ПАНЫ

Цяпер шыкуюць новыя паны.
Адкінуўшы айчынныя аршыны,
На лад заморскі хочуць жыць яны,
Мяняючы пасады і машыны.

Іх ап'яніў улады ліпкі чад.
Іх асляпіў удачы бляск падманны.
Яны ўсё, не сціхаючы, крычаць
Пра блізкі рай і дождж нябеснай манны.

Да іх не даляталоць галасы
Адчаю,
Безнадзейнасці,
Трывогі.
Яны — вышэй,
Дзяржаўныя хлусы,
Нахабныя, дурныя дэмагогі.

Што ім дзяцей няшчасных лахманы! —
Нявартая і ўвагі іхняй дробязь...
Даруй усё ім, Божа,
бо яны
Не ведаюць зусім таго, што робяць.

Ідуць жалезным крокам па жыцці,
Тупою пыхай напінаюць грудзі...
Бог, можа, ім даруе.
Толькі ці
Даруюць ім абдураныя людзі?..

ПАРАДА ГРОЗНАМУ НАЧАЛЬНІКУ

Ну адкуль ты,
Ну адкуль ты
На Парнас да нас прыйшоў

Са сваім маленькім культам
І камандай прыбышоў!

Як жа лёс цябе прагледзеў,
Даў высокі кабінет,
Не ўлічыўшы ўрок суседзяў,
Не падумаўшы як след!

І цяпер па ўсёй краіне
Чуем песню мы адну:
«Без мяне усё загіне!»,
«Разганю!»,
«У крук сагну!»

І штодня гырчыш ты грозна
На народ,
Нібы на зброд.

Што ж,
Народ,
Вядома,
Розны.
Толькі ўсё-ткі ён —
Народ.

Хоць даўно ўздыхае глуха,
Ён — не ціхенькі прастак.
Паважай яго і слухай
І не тузай проста так.

І не плюй на ўсіх з трыбуны,
Не вядзі ў свой край бяды.
У адказ народ як плюне —
Дык і скоцішся тады...

«ПЕРАЛОМНЫ»

Наш час на выбрыкі нястомны.
Хацеў перадыхнуць народ,
Ды кажуць зноў,
Што пераломны
І вырашальны
Будзе год.

Як быццам мы чакалі мала,
Ператрывалі ўсё дарма.
Дроў столькі ўлада наламала,
Ды нешта вынікаў няма.

Даўно забылі стол скаромны.
Жыццё ва ўсіх —
Зусім не мёд.
Ды што ты хочаш:
Пераломны,
Як кажуць афіцыйна,
Год.

Падлічваем патроху страты,
Гузы гадуем на ілбе.
Але
Ніхто не вінаваты,
Апроч хіба саміх сябе.

І хоць нам маняць бессаромна,
З гнілых баляс гародзяць плот,
Мы ўсе ўздыхаем:
Пераломны
Усё змяніць павінен
Год.

Рабіць бы трэба пры нагодзе!
Ды абяцаць куды прасцей.
Здаўна ж гавораць у народзе:
Язык, вядома, без касцей.

І зноў начальнік вераломны
Ніяк закрыць не можа рот:
«Вы ж зразумейце —
Пераломны,
Апошні пераломны год!..»

Давайце ж крыкнем:
«Браце мілы!
Не чырваней перад людзьмі.
Як штосьць зрабіць не маеш сілы,
Дык хоць язык пераламі!»

БАЖОК

Ён Богам стаць хацеў.
І ён паводзіць
Сябе, як Бог.
І зразумець не змог,
Што Бог з целаахоўнікам не ходзіць
І дабрыню не гоніць за парог.

Грахамі папракае ён няспынна
Паслужлівых хаўруснікаў сваіх,
І калі бачыць схіленыя спіны,
Дык верыць,
Што любоў схіліла іх.

Жыве штодзённа спадзяваннем кволым,
Што сам сябе праславіць на вякі
І поруч —
Як не ціхія анёлы,
Дык верныя да скону сябрукі.

А ўсе яны —
Апораю слабою
І лёгка прададуць за пірагі.
Ужо рагочуць тайна між сабою,
Як пнецца ён па дурасці ў багі.

ХТО — САМ!

Начальнік
На трыбуне ўсмак
Каманду бэсціў грозна:
Той — бюракрат,
А той — лайдак,
Той — сябра мафіёзны.

Прыбыткі коцяцца на дол...
Ідуць рэформы туга...
І што тут зробіш? —
Навакол
То — дурань,
То — зладзюга...

І одум сам сабою ўзнік
Няўмольны,
Хоць зарэжце:
Калі ты —
Іхні кіраўнік,
Дык хто ж ты сам урэшце!

КАМПРАМІСЫ

Ах, кампрамісы, кампрамісы —
Улева крок ці ўправа крок.
І ўжо жандар праходзіць міма,
І ўжо не ўзведзены курок.

І ўжо не выдумкаю злою
І не абразлівым радком,
А літасцівай пахвалою
Цябе аблашчваюць крадком.

Табе руку падаць гатовы,
Хоць і з аглядкаю,
а ўсё ж...
А за спіной — напагатове
Крывы, з зазубінамі нож.

Ах, кампрамісы, кампрамісы —
Малочных рэчак берагі.
Давай другім і сам карміся.
Кінь сухары — еш пірагі!

Табе ваду заменяць супам,
Худы сяннік — пухавіком.
Ты толькі волю дай уступкам,
Сярод ваўкоў завый ваўком.

Ты толькі збоч,
ты толькі збойся,
Зняверся ў нечым хоць на міг —
І лоўка прашмыгне забойца
Тваіх сяброў, ідэй тваіх.

Ах, кампрамісы, кампрамісы —
Стратэгій тонкая гульня.
А ўжо душу халоднай пысай
Вынюхвае шпікоў гайня.

І ўжо ўсучыць лаўчыцца вораг
Свае паскудныя дары.
І ўжо сырэе гнеўны порах.
І ўжо тупеюць тапары.

А потым будзе кроў дыміцца,
Ударацъ боты па касцях...

Ах, кампрамісы, кампрамісы!..
І рукі выпускаюць сцяг...

ДЭВАЛЬВАЦЫЯ

Спекуляцыя, прафанацыя,
Як іржа, раз'ядаюць свет.
«Дэвальвацыя!», «Дэвальвацыя!» —
Чорна ўзмахваюць крылы газет.

Не адбіцца, не адплявацца
Ад спакус, што расставіла зло.
Метастазамі дэвальвацый
Навакол усё апляло.

Глухне радыё ад дэкламацый
Генералаў, паэтаў, паслоў.
Найшырэйшая з дэвальвацый —
Дэвальвацыя гучных слоў.

З путаў ледзь пачалі вырывацца,
А ўжо ў новых аковах рабы.
Найпадлейшая з дэвальвацый —
Дэвальвацыя барацьбы.

Не баяцца чыны надарвацца:
У метале — да пасталоў.
Найсмяшнейшая з дэвальвацый —
Дэвальвацыя медалёў...

На каго, на што спадзявацца!
Мама, ты хоць абарані!
Найстрашнейшая з дэвальвацый —
Дэвальвацыя дабрыні.

Зачыняюцца душы і дзверы.
І на мужнасці вісне замок...
Дэвальвацыя праўды і веры —
Як трывогі апошні званок...

НЕКАЛЬКІ ЖАРТАЎЛІВЫХ ДЫЯЛОГАЎ

З СОНЦАМ

Вечар па небе едзе
На аднаколавым веласіпедзе.
Тармозіць —
і затухае
Бліскание чырвоных спіц.
Сонца за цёмныя сосны
Скацілася недзе.
Спіць.

Як там яму — у Амерыцы!
Не горача!
Не мулка!
Усё-такі Амерыка —
Не наша старана.
Там і каровы, напэўна,
Па-іншаму мукаюць,
І капіталісты стаяць ля стырна...

І пайшоў я да сонца ў Амерыку.
Пералез праз хрыбет Урала.
Праз Енісей пераскочыў.
Прадзёрся праз зялёнае шчаціние тайгі.
І прыйшоў.
А сонца не спала.
І злосць мяне разабрала:
Што гэта за беспрынцыпнасць —
Свяціць і тым, і другім!

Такая неперабарлівасць
Са здрадаю нават мяжуе.
Вось вам і ўсёдаравальнасць,
І прымірэнчасць сама:
Уранні — грэе рабочага,
Увечары — грэе буржуя.
А кажуць яшчэ,
Што на сонцы плямаў няма.

Сонца глядзіць спакойна.
Не спрачаецца і не сварыцца.
І кажа:
— Не кіпяціся.
Хто можа мяне самалётам дагнаць!
Хто мікраклімат мае!
Хто грэецца кварцам!
Знаць.

А хто ў жоўтай Афрыцы
І ў блакітнай Ґрэцыі
Майму кожнаму промню,
Як выратаванню, рад,
Каб пасля галоднага вечара,
Пасля начы беспрытульнай сагрэцца!
Пралетарыят.

Ніхто без мяне —
Ні Бог, ні міласэрная пані —
Не запаліць жабраку
Надзеі тонкую стэарынавую свячу.
Вось і кручуся,
Чырвонае ад недасыпання.
Уранні — тут,
Увечары — там
Свячу.

Ты, чалавек,
Сам наводзь на зямлі справядлівасць.
Майго ж старога парадку —
Не руш...

...І я пакланіўся нізка.
І пачырванеў сарамліва.
І зняў капялюш.

З МУРАШОМ

З вялізнай жоўтай саломінай —
Падгіналіся ногі аж —
Поўз па галінцы зломленай
Лупаты, лабаты мураш.

Спыніўся, каб дых перавесці.
І я падышоў да яго.
— Слухай, — кажу, — урэшце
Рвешся ты так чаго!
Ты ж ад работы чорны.
Аддыхайся, не спяшы.
Праўду пішуць вучоныя —
Дзіўныя вы, мурашы...

Ён сеў ля саломіны чынна —
Пот блішчыць на ілбе:
— Вам памагаюць машыны.
А мы ж усё — на сабе.

У вас і лазер, і атам,
І краны, і трактары.
А ў нас —
Шэсць лап слабаватых
Ды цёплае сонца ўгары.

У нас трэба ўсё самому.
На ўласным сваім плячы
Колькі цяжкіх саломін
Трэба прывалачы!

Выспацца нават некалі:
Лёг, а ўжо трэба ўставаць...
Паслухай,
Будзь чалавекам —
Не перашкаджай працаваць!..

З ТРУТНЕМ

На пасецы ўсё ад звону гуло.
Стаяў гармідар вясёлы.
То мчаліся ў ранішні луг за сяло,
То назад вярталіся пчолы.

Стамлёна спускаліся да латака,
З ног абтрасалі ўзяткі.
Як хмарка, крылатая талака
Мільгала ля кожнай хаткі.

Пачаўся летні духмяны дзень,
Сонечны,
доўгі,
трудны.
А за калодай, дзе шэры цень,
Ляжалі сонныя трутні.

Адзін пазяхнуў, пачасаў спіну,
Выпрастаўся з асалодай
І мне па-змоўніцку падміргнуў:
— Ґлынуць бы вады халоднай!

— А як жа пчолы!
За рэйсам рэйс
Шнуруюць на луг далёкі...
— Дурныя!
Маглі б пачакаць, падурэць,
Налёталіся б пасля спёкі.

Што, іх гоніць нехта ў каршэнь!
Ты расшчапі калоду —

Хопіць усім нам на цэлы дзень.
Там жа, як лёду, мёду.

Не могуць гадзіны адной пасядзець,
Лепяць і лепяць соты.
А што як раптам прыйдзе мядзведзь —
Бывай, цэлы месяц работы!

Восенню выграбе мёд чалавек —
Паўгода штодзённай працы,
Цукру падсуне ім —
Жруць,
         і павек
Не могуць ні ў чым разабрацца.

Да самага вечара будуць звінець,
Не вылузнуць ледзьве са скуры...
А я не працую.
Затое мяне
Ніколі ніхто не абдурыць...

Я ўжо нахіліўся яго раздушыць.
Ды раптам рука задрыжала:
У трутня ж напагатове заўжды
Доўгае вострае джала.

Ягоны балючы, пякучы агонь
На дзень мне жыццё атруціць...

...І зарагатаў ён мне наўздагон —
Вялізны калматы труцень:
«А ў мяне ж джала няма!»

САБАКАРЫ

Братамі мне —
          усе жывыя.
Люблю ласёў,
          люблю баброў.
Але здаецца,
          што завыю
Ад гарадскіх сабакароў,
Калі дзябёлыя кабеты
І дзецюкоў джынсовых раць
Вязуць,
     вядуць,
          нясуць, як дзетак,
Сабак і сучак «прагуляць».

Ім трэба свежае паветра,
Вячэрні сцішаны прастор.
Ступаюць колі,
          нібы мэтры,
Ідзе насуплены баксёр.
Імчаць настырныя аўчаркі.
Сапе раскормлены бульдог.

Як вераб'і ў зімовым парку,
Балонкі ціснуцца да ног...

А побач
     юныя бароды
Размовы тонкія вядуць
Не пра прыроду —
          пра пароду,
Пра чуйны нюх
          і лёгкі дух.

Любуюцца з замілаваннем
І з веданнем —
          што ні кажы, —
Як іхні псюк ля дрэва стане
Ці хвост памацае чужы...

Тады ваўком завыць гатовы
Я між разбэшчаных звяроў...
Не пра сабак я —
          што вы,
          што вы!
Мой гнеў —
Супроць гаспадароў.
Я б зразумеў іх,
          каб не ведаў,
Што з радаслоўнаю шчанюк
Для іх мілей,
          чым сын суседаў
Ці нават родны свой унук.

Я б паважаў іх,
          каб не бачыў,
Што ім дайсці няма калі
Ад клопатаў пра лёс сабачы
Да клопатаў пра лёс зямлі...

Спяшаюць галубы схавацца.
Малеча тоіцца ў двары,
Калі клыкастых гадаванцаў
Выводзяць зноў сабакары.

У пальцах —
          павадкі вужамі.
На пальцах —
          ваўкадаваў шчэць.
І самі ўжо не заўважаюць,
Як пачынаюць сабачэць...

МЯШОК З МЕДАЛЯМІ

(КАЗКА-БЫЛЬ)

Ішоў чалавек.
У руках — мяшок.
А ў ім —
Бляшкі-рэгаліі.
Сэрца дрыжыць —
За штуршком штуршок —
Каб толькі не адабралі!

Гэта ж дажыўся
У рэшце рэшт:
Свая рука —
Уладыка.
Калі ніхто
Мех не адбярэ,
Чапляй адзнакі
Без ліку.

Глядзеў ён з нянавісцю
Па баках —
Горла гатоў перагрызці
Нават у лепшага дружбака,
З кім соллю дзяліўся
Калісьці.

Зайшоў чалавек
У дрымучы лес,
Сеў пад сасной зялёнай
І асцярожна
Рукой залез
У мех,
Поўны меднага звону.

І выцягнуў ордэн.
За ім — другі.
А потым —
Медаль бліскучы.
І паплылі ў вачах кругі.
І лес пахіснуўся ад шчасця.

Ён вешаў на правы,
На левы бок,
Прышпіліць на спіну стараўся,
Вакол,
Як той зацкаваны воўк,
Спалохана азіраўся.

І вось ужо,
З галавы да ног

Абвешаны ўсімі рэгаліямі,
Ён на нагах устаяць не змог —
І грымнуўся
На прагаліне.

Ваўкі завылі непадалёк.
На асінах залопала лісце...
Але адшпіліць
Хоць адзін медалёк
Рукі не падняліся.

А ў змроку
Стары пугач галасіў,
Яхкаў вяпрук галодны.
І не было ў чалавека сіл
Цягнуць на сабе ўзнагароды.

Паклікаць людзей,
Ад бяды ўцячы
Не далі чалавеку
Рэгаліі.
І моўчкі ваўкі маладыя ўначы
Ягоны шкілет абглыдалі...

...Таго чалавека
Зусім не шкада.
Ды недзе ж
Ляжыць на выгодзе
Яшчэ не пусты
Той мяшок —
І бяда,
Калі яго нехта знойдзе...

ЗАСТОЛЛЕ ПАСЛЯ АБАРОНЫ АДНОЙ ДЫСЕРТАЦЫІ

Пакінуты ў гардэробе цяжкія партфелі,
Напакаваныя цытатамі з кніжак чужых.
Афіцыянткі,
чароўныя, нібы феі,
Даўно ўжо расклалі відэльцы і нажы.

Без вясёлага булькатання засумавалі
фужэры.
Дайце ім звону касмічны тэмп!
О, тут даўно ўжо гэтак не жэрлі,
Як на гэтых памінках па адной з навуковых тэм!

Не саромейцеся:
навука — рахманая і нямая,
Яна і не гэткіх корміць даўно.
А тое, што дысертацыя карысці не мае,
Дапаможа забыцца віно.

Не здзіўляйцеся,
Што ў бяседнікаў думка ў вачах патухла, —
Не патрабуйце сэнсу ад балбатуноў.
Лысы тамада,
самаздаволены, як квактуха,
Налаўчыўся выседжваць тосты і з баўтуноў.

Прыслухайцеся,
як ідзе гаворка навуковая
Пра салаты,
ікру
і вэнджанага вугра,
Як раздабрэлы прафесар дацэнту расталкоўвае,
Што гарэлку на каньяк замяніць пара,
З якою дасведчанасцю падлічваюць калорыі,
Адсоўваючы сыру скрылі перасохлыя,
Перспектыўны кандыдат гісторыі
І новаспечаны доктар філасофіі...

А пасярод стала,
зацьмяваючы ўсё,
Акружаная сытым іржаннем,
Ляжыць навука,
Якуюператварылі ў фаршыраванае парасё
І цяпер рэжуць тупымі нажамі.

Віноўнік урачыстасці да суседзяў лезе смаўжом,
Сальныя анекдоты шэпча на вуха...
Ад навукі ён абараніўся ўжо.
Ці абароніцца ад яго навука!..

ШТО ТРЭБА

Важнай шышцы пазванілі
Ці мо «зверху», ці то з неба
І спыталі клапатліва:
— Што табе на сёння трэба!

Над сталом устаў начальнік,
Паважнеў, як для даклада,
І, не думаючы доўга,
Адказаў адно:
— Улада.

Мне не трэба прывілеяў,
Шакаладу-мармеладу,
Ні прыгожых сакратарак,
Ні вялікага акладу,
Ні пузатага партфеля,
Ні сакрэтнага буфета,
Ні прафесарскага звання,
Ні музейнага партрэта...

Сам сабе ўсміхнуўся хітра:
«Калі буду мець уладу,
Дык, напэўна, атрымаю
І зарплату, і пасаду,
Прыйдзе ўсё само сабою —
Добры чын і ўсё да чына:
І дагледжаная дача,
І службовая машына,
І паслужліва-ліслівa
Будуць побач аціраццa
І тупыя даручэнцы,
І разумныя дарадцы.
Прынясуць мне і бутэльку,
І прэзенцікі ў канверце...
Так што мне патрэбна ўлада
І на сёння, і да смерці».

Паўтарыў у трубку сціпла,
Не мяняючы пагляда:
— Анічога мне не трэба.
Толькі ўлада,
Толькі ўлада.

ДА ПЫТАННЯ АБ КАДРАХ

Ці выпадак надзвычайны,
Ці звычайнае жыццё, —
Як сказаў адзін начальнік,
Вызначаюць кадры ўсё.

І таму на гэту тэму,
Каб падкрэсліць ранг і роль,

Прадугледзелі сістэму,
Справаздачнасць
І кантроль.

Ці то ў хаце,
Ці то ў штаце,
Пры любой пары і квадры,

На пасадзе і зарплаце —
Кадры,
Кадры,
Кадры,
Кадры.

Падбіраюць,
Навучаюць,
Скарачаюць,
Вылучаюць,
Дрэсіруюць,
Фарміруюць,
Афармляюць
Гэту плойму
І нарэшце прызначаюць
У каманду ці ў абойму.
І калі які нябога
Абы-што не ляпне здуру,
Прывядзе яго дарога
Напрасткі ў наменклатуру.

Ну а там усё нязменна —
У канторы ці ў эскадры:
Знізу — болей,
Зверху — меней —
Кадры,
Кадры,
Кадры,
Кадры.

Аніякае сваволі,
Кожны знае сваё месца.
Каму — меней,
Каму — болей
Смачна п'ецца,
Сытна есца.

А наверсе —
Шэф галоўны,
Ён бязгрэшны, нібы падрэ,
І, дзяржаўнай ласкі поўны,
Сцеражэ штодзённа кадры.

Паслухмянасць і адвагу
І любую непаладку
Ён прымае пад увагу
І бярэ на прамакатку.

Калі ж нейкі непакора
Раптам пойдзе ў рожкі з босам,
Дык за гэта вельмі скора
Можа голым стаць і босым.

Ці жаніўся хто, ці спіўся —
Шэф не ўспыхне ні хвілінкі.
Для яго ўсе ў доўгім спісе —
Толькі штатныя адзінкі.

Свой закон укараняе
Без сумнення і без спешкі,
Што ўсе кадры ў родным краі —
Для гульні вялікай пешкі...

А так хочацца,
Каб будзень
Не згінаў у крук плячэй
І зусім не пешкі — людзі
Пайдналіся хутчэй,

І ў знясіленай дзяржаве
Памянялася жыццё,
І нарэшце ў кожнай справе
Вырашалі л ю д з і ўсё!..

ГІСТОРЫЯ АБАЛДУЯ

Лёс яго змаглі разгледзець
І прадвызначыць,
калі,
Хлапчука яшчэ,
суседзі
Абалдуем нараклі.

Як было не падзівіцца,
Калі ўвесь свой вольны час

Ён чытаў перадавіцы,
Некралогі вывучаў.

Нехта вёў дзяўчат у лодку,
Локаць ціснучы крадком.
Ён іўраў на сходах глотку,
Біў у грудзі кулаком:
«Мы павысім!»
«Мы узнімем!»

«Маналітна!»
«Як адзін!».
«Калі трэба,
Разам з вымем
Малако ўсё аддадзім!..»

Хоць даваў ён толькі дулю,
Але,
справе на бяду,
Запрыкмеціў Абалдуя
Сам раённы Абалдуй.
У душы адчуўшы брата,
Падтрымаў яго як след —
Даў яму партфель пузаты
І прасторны кабінет.

І панеслася:
«Патроім!»
«Забяспечым новы рост!»
«А сумніцельным настроям
Да канца прыціснем хвост!»
Пляжыў крытыка любога
Так, што той кідаўся ніц,
То цытатай з некралога,
То радком з перадавіц.

І глядзі ты —
Не будуе,
Не ўтрамбоўвае сянаж,
А ўсё ёсць у Абалдуя:
І машына, і гараж.

Паявіўся выгляд панскі.
Яго маюць на віду
Абласны, рэспубліканскі
І цэнтральны Абалдуй.

Ён ужо вось-вось гатовы
Стаць на новую граду...
Ды прыйшла перабудова —
І прыціхнуў Абалдуй.

Не гырчыць на ўсіх пагрозна
З-за высокага стала,
Пазірае асцярожна —
Каб пасада не сплыла.

Як сапраўдны пралетарый,
Цёплым вечарам адзін
Пехатой з пустою тарай
Сам прастуе ў магазін.

За жыццём цікуе ласа
І маўчыць, як хворы леў...
Але вось ужо ён з часам
Ачуняў і асмялеў.
Зразумеў,
як вецер дуе,
Хто за што каго хваліў.
І прыйшоў да Абалдуя
Новай дзейнасці прыліў.

Харахорыцца,
Віжуе,
Лямантуе тут і там:
«Канфіскуем у буржуя!»
«Бой дадзім ценевікам!»

Зноў ён гладкі і суровы,
Зычны голас не аслаб —
«Салавей перабудовы»,
«Архітэктар» і «прараб».

Лезе ўсюды што ёсць сілы,
Не баіцца тумакоў.
І шчаслівы —
Божа мілы! —
Колькі ўсюды дружбакоў!..

...Пасміхаецца рабочы.
Злосна курыць селянін...
Можа, хай сабе балбоча —
Хіба ён такі адзін!

Ды, калі народ бядуе,
Дэфіцыт з усіх бакоў,
Ці не лепш без Абалдуя
І ягоных сябрукоў!..

КАНТОРА

Распаўзліся ў Беларусі
Дэфіцыт і недабор.
Ды не менее чамусьці
Розных офісаў-кантор.
Як даўней, яны пры сіле,
Звыклі да сучаснага.
Нездарма іх ахрысцілі
«Здзек з народа ўласнага».

Шыльда важная ў канторы
І рыштунак немалы:
Пачакальні,
Калідоры,
Сейфы,
Шафы
І сталы.

А як трэба ўзяць даведку,
Дык не менш як сто разоў
Пабяжыш з нізоў да верху,
Потым з верху да нізоў,
Справа ўлева,
Злева ўправа.
Згоніш тысячу патоў.
І прытым табе ласкава
Памагчы любы гатоў.
Ды адзін не мае ўлады,
А ў другога — шмат папер,
Ну, а трэцяму загадам
Памянялі курс цяпер.

Словам, субяседнікі —
Нічоганяведнікі.

У канторы ўсеагульны
Рэфарматарскі парыў:
Хто — вядзе з экранам гульні,
Хто — чытае дэтэктыў,
Хто — пасе красвордаў статак,
Хто — здымае кавай стрэс...
Кожны мае свой занятак,
Свой любімы інтарэс.

Таўстуны-вантробнікі —
Нічоганяробнікі.

А на скаргі,
Як звычайна,
Не гадуючы надзей,
Сумна зморшчыцца начальнік
І рукамі развядзе.

Гэты ўвесь бядлам шалёны
Ён даўно б парушыў сам,
Ды няма ў яго законаў
І дзяржаўных тэлеграм.

Нашыя чыноўнікі —
Ніўчымневіноўнікі.

І вядзе людское гора
Да пытання яснага:
— А на чорта нам кантора —
Здзек з народа ўласнага!

МЯНЦЕЙ

Памік вяскоўцамі Мацей
Павагі меў не шмат.
Але аднойчы на гасцей
Натрапіў акурат,
Калі яшчэ ў пачатку дня
На ферму,
Да кароў
Іх
Раздабрэлы старшыня
З кампаніяй прывёў.

Ці то з Амерыкі яны,
Ці з Англіі былі,
Бо мелі чорныя штаны
І светлыя брылі.

І запыталіся ў яго —
Натрапіўся якраз, —
Ці не хапае мо чаго,
Ці ўсё дае калгас!

Ён горда ўскінуў галаву,
Не спудзіўся ані:
— Як сыр у масле, я жыву,
Во, дзякуй старшыні.

Гарэлка, сала, хлеб заўжды
І мёд ёсць у мяне.
Багацця гэткага дзяды
Не бачылі і ў сне.

Ракою малако цячэ,
Культбыт на вышыні.
Райкому дзякуй.
А яшчэ
Во, дзякуй старшыні.

Далей пачаў,
Ажно ўспацеў,
Пра дружбу і пра мір.
— Ты не Мацей, брат.
Ты — Мянцей, —
Здзівіўся брыгадзір.

А для Мацея з той пары
Настаў шчаслівы час —
Амаль не корпаўся ў двары,
А прадстаўляў калгас

Ці то ў раённай грамадзе,
Дзе помняць землякі,
Ці то ў самой сталіцы,
дзе
Жывуць кіраўнікі.

Усюды шчыраваў Мацей
І ад сялянскіх мас
Хваліў начальства ўсіх масцей
І славіў слаўны час.

Адно суседзі толькі вось
Пыталі ўсё часцей:
— Ці па сабе ты выбраў воз!
Ці не прыстаў, Мянцей!

Але затое старшыня
Меў падыход другі,
Даваў і сена, і каня
Заўсёды без чаргі.

І хай дудзяць:
«Дурны Мянцей»,
Смяюцца хай з яго.
Ён забяспечыў і дзяцей
І ўнукаў — ого-го!

А дэмакратыі Мацей
Ніколечкі не рад:
Пляц для парадаў апусцеў,
Няма былых нарад.

Бурчыць ён злосна:
— Давялі!
Да торбы шлях прамы.
Намнога лепш было,
Калі
Трымалі лейцы мы...
Параспускалі языкі.
За шкірку браць пара!
Няма кіруючай рукі.
Няма гаспадара...

І зноў чакае ён гасцей,
Што вернуцца назад..
Хто ж лепш ім скажа,
Чым Мянцей,
Пра наш шчаслівы лад!..

ДЗЯРЖАЎНЫЯ ДАЛАКОПЫ

Рыдлёўкі ў вас не затупіліся.
І вы на працягу гадоў
За сваякоў не заступіліся,
За мерцвякоў —
Напагатоў.

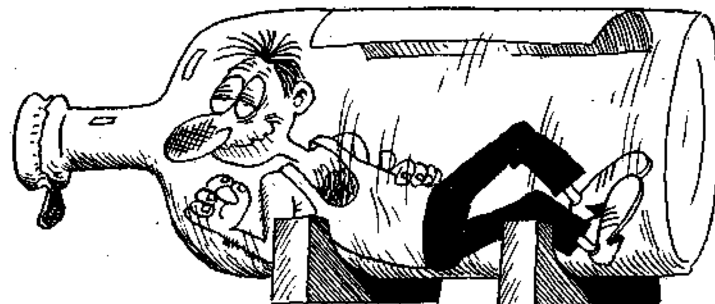
Закопваць труны не стаміліся.
З каварнай спрытнасцю зямной
На ўсякі выпадак стаіліся
У балбатлівых за спіной.

Вас не кранулі,
Не сурочылі
У дні адліг і халадоў
Ні слёзы горкія сірочыя,
Ні гучныя праклёны ўдоў.

Да ўцех вы засталіся ласымі,
Нахабнікі
І піякі.
Вось толькі брыджы,
Што з лампасамі,
Схавалі ў цёмныя куткі.

Ды не схаваць вам
Ваша зондэрства,
Каб нават змёў усё патоп...
І на зямлі пакутнай
Знойдзецца
Для вас таксама далакоп.

ДОСЦЬ!

П'юць у нас
Пенсіянеры,
Прэзідэнты
І прэм'еры,
Без закускі
І без меры.
Ах!
Падпісаўшы дагаворы,
Калі проста не ў гуморы,
Бо вакол —
Гарэлкі мора.
Жах!

Зранку п'юць
Для апахмелкі,
Падганяюць часу стрэлкі.
Ну а вечарам —
«Сустрэлкі»:
Госць.
З кварты,
З конаўкі,
Кілішка.
І няма ніколі лішка,
І не трэба перадышка
Штосьь.

Сіл няма ужо спыніцца.
Не мялее ўсё крыніца.
У руках —
Бутыль-«сініца»

Ёсць.
Скора ўсе паперап'юцца.
Скора ўсе паапераб'юцца.
Крыкнуць хочацца мне:
— Людцы!
Досць!

Колькі ўсюды інтарэса:
Стадыён,
Кіно
І прэса,
Дзеці —
Пасынкі прагрэса,
Сад.
З нас жа цэлы свет рагоча.
Прадзярыце ўрэшце вочы.
Хто ж па-людску жыць не хоча!..
Ат!..

ПРУСАКІ

(ПАВОДЛЕ НАРОДНАГА)

Можа, хто і вінаваты,
Што пішчом з усіх бакоў
Паналезла ў нашы хаты
Ненажэрных прусакоў.

Не пытаючы прытулку,
Пазаймалі ўсе куткі —
І не стала паратунку
Ад нахабнікаў такіх.

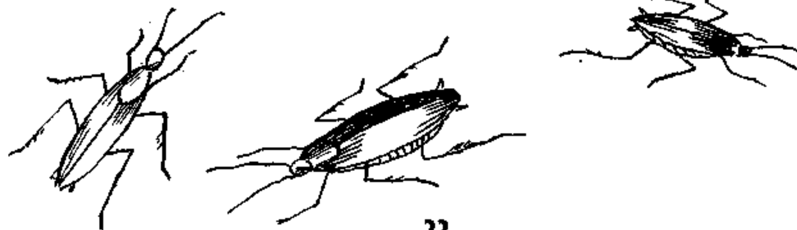
З мілай ласкай і са сваркай
Просяць бабы мужыкоў:
— Заняліся б гаспадаркай —
Паганялі б прусакоў.

Мужыкі ж бурчаць ляніва:
— Што за клопат,
Божа мой!
Хай жывуць.
Такое дзіва.
Здохнуць самі ўсе зімой.

Ды залез мароз у сені,
Намяла снягоў зіма,
А на д'яблава насенне
Ўсё пагібелі няма.
Як мяцеліцы ні граюць,
Не стамляюцца яны —
На муку пераціраюць
Хлеб,
І крупы,
І бліны.

Хоць ты кліч на дапамогу,
Бо не справіцца ніяк —
Занялі ўжо ўсю падлогу,
Да краёў забілі гляк,
Нейкі шастае на печы,
Нейкі посцілку грызе,
Прабіраецца за плечы,
Шпацыруе па назе...

І мужоў «пілуюць» жонкі,
Не шкадуюць грымакоў:
— Скора бегчы трэба вонкі
Ад праклятых прусакоў.
Як мага хутчэй мяняйце
Свой характар, лайдакі,
А то будуць жыць у хаце
Да сконвеку прусакі...

ПРАГМАТЫК

У глухім рачным закутку —
Хто іх ведае, чаму,
Пара лебедзяў бялютkіх
Засталася на зіму.

Дык малыя дзеці нашы
Ім панеслі хто што мог —
Крупы,
Хлеб,
Пюрэ
І кашу,
І цукеркі,
І пірог.

Толькі вось суседскі Коля
Убаку стаяў адзін
І да лебедзяў ніколі
З сябрукамі не хадзіў.

Папытаўся я ў суседа,
Як дзятва пабегла зноў:
— Ты чаму не мчышся следам
Да рачных прыгажуноў!

Ён спыніўся на дарозе,
Смех схаваў у кулаку
І паблажліва-сур'ёзна
Адказаў, як хлапчуку:

— Я наўнасць іх дурную
Не магу прыняць, прабач,
Бо кабанчыка гадую —
Вось каму патрэбен харч.

КАНАДСКІ ХАКЕЙ

Да д'ябла тэлевізары!
З білетамі — о'кей! —
Нібы з замежнай візаю,
Імчацца на хакей
Цырульнікі,
правізары,
Начальнікі з падлізамі,
Свяшчэннікі пад рызамі,
Дызайнер
І жакей.

Нібы ў бляшанцы шпроты
(«Падцісніце зады!»),
Яны ў Палацы спорту
Рассованы ў рады.
І над паветрам спёртым,
Над перагарам з потам
Запаленай употай
Паплыў цыгаркі дым...

Да д'ябла ўсе тэатры!
Схавайся ў цень, футбол!
Выходзяць гладыятары —
Ілбы як на падбор.
А гул,
як лава ў кратэры,
Азартам сэрцы кратае.
Давайце ж, чэрці клятыя,
Бой!

Нібы сцюдзёнкі шайку
Уніз лінула столь —
Ахрыпла:
— Шайбу! Шайбу! —
Крычаць у глотак сто
Балельшчыцкія роты
З лавушкамі ратоў...
А шайба — за варотамі,
А шайба —
ля бартоў.

Трэнер сваіх пад'юшвае,
Чужым праклёны шле.
І ўжо трашчыць пад клюшкаю,
Як шалупіна, шлем.
І ўжо кагосьці
з лёту
Падмялі старчака
І паднімаюць з лёду,
Як мерцвяка.

Правілаў ляйчына
Аслабла ўшчэнт.
З тупасцю бычынай
Ігрок суддзю таўчэ.

А зала вар'яцее,
Люцее ад крыві,
Са смакам і надзеяй
Заходзіцца:
— Даві!
Дзяцюк з вачмі рачынымі,
Вусаценькі лаўчыла,
Лыткастая дзяўчына
Упрошваюць:
— Яшчэ!

Саромеецца чына
Генерал,
але ж
Шэпча:
— Малайчына!
Добра б'еш!..

О Божа мой, о Божа!
Няўжо ўсё гэта — спорт!!
Няўжо ўсё гэта можна —
Галавою ў борт!..
Ніхто не дапаможа,
Калі пад клюшкай рожа,
Як пад нажом — апорт...

О Божа мой, о Божа!
Няўжо ўсё гэта — спорт!!.

СПРОБА ВЯСЁЛАЙ ПЕСЕНЬКІ ПРА НЕТЫПОВЫХ ТУРЫСТАЎ

Хто за дзвесце кіламетраў,
Хто за трыста,
Хто з гітарай,
Хто з транзістарам,
Хто без —
На прыроду
Выпраўляюцца турысты.
Сцеражыся і дрыжы,
Шаноўны лес!

Колькі хуткасці,
Напору,
Весялосці —
Наваколле
Будзе войкаць і грымець!
Не трапляйся пад руку,
Вавёрка,
Лось
Ці
Ад маліны палагоднелы
Мядзведзь!

На траву ляцяць
Бляшанкі,
Шклянкі,

Пляшкі —
Кожны вольны і рашучы,
Што казак.
Распаўзайцеся,
Няўцямныя мурашкі —
Homo sapiens
Развязвае рукзак.

Аглушыў паляну
Стук сякеры звонкі.
Ліжа полымя
Галіны і камлі...
Разбягайцеся,
Бярозкі і сасонкі!
Што ж вы, родныя,
Да долу прыраслі!

Салавей,
Канчай свае старыя оды —
Ґэта ўсё
Для недасведчанай душы.
Першакласныя дыёды і трыёды
Шэйкам здолеюць
Пярнатых заглушыць.

Ля палатак
Дагарае корч смалісты.
Змоўк транзістар —
Батарэйкі падвялі...
Засынаюць
Асавелыя турысты.
Не будзі!
Хай будзе ціха на зямлі!

ПАПЫТАЙЦЕ ФІЛАРЭТА...

Як у нас бывае гэта,
Як людзей мяняе свет,
Папытайце Філарэта.
Вам раскажа Філарэт.

Сан шануючы ягоны,
Не пакепвайце з таго,
Як дзяржаўныя персоны
Уцякалі ад яго,
Як партыйныя падлізы,
Несучы на твары жах,
Адбягалі ўбок ад рызы
І свяшчэннага крыжа.

Гэта ўсё не толькі модна —
Было выгадна,
Калі
Чорны опіум народны
Выкрывалі і клялі.

А цяпер парыў інакшы
Зачмурае галаву.
І былыя слугі нашы
Пацягнуліся ў царкву,
Бо яны і ў часе гэтым
Вельмі хочуць цараваць
І ўладыку Філарэту
Лезуць рукі цалаваць.

Беражна трымаюць свечкі.
Не хаваючы слязы,
Быццам божыя авечкі,
Тупаюць пад абразы.
І ківаюць галавою.
І ўзнімаюць вочы ўверх.
І яны цяпер з царквою
Неразлучныя навек...

Ну а як завецца гэта,
Дзе тут Новы Запавет, —
Папытайце Філарэта.
Можа, скажа Філарэт...

ПРЫЗНАННЕ СТАРОГА ХАЛАСЦЯКА

(ПА МАТЫВАХ ДАЎНЯГА НАРОДНАГА ЖАРТУ)

— Раскажу вам навіну...
— Ну.
— Як пайшоў я на вайну.
— Ну.
— Жонку кінуў я адну.
— Ну.
— А сусед меў свежыну.
— Ну...

— Ваяваў я, колькі мог.
— Ох!
— Быў ажно франтах на трох.
— Ох!
— Але ўрэшце перамог.
— Ох!
— І да жонкі на парог...

— Ну...

— «Доўга быў я на вайне!
— Не.
— Сумавала без мяне!
— Не.
— Ёсць капуста ў чыгуне!
— Не.
— Мой сынок на тапчане!
— Не...»

— Раззлаваўся не на смех.
— Эх!
— Ухапіў салдацкі мех.
— Эх!
— Рэчы згроб свае і збег.
— Эх!

— З той пары,
Мае сябры...
— Ну.
— Халасцяк я ўсё стары...
— Ну...
— Баб,
Агнём яны гары...
— Ну...
— Зараз бачу навылёт.
От!..

БУДЗЬ СА МНОЙ НА «ТЫ»

(ПЕСНЯ)

Мне свае сакрэты шэпча
Нават вецер баравы...
Самы першы, самы лепшы,
Толькі ты са мной на «Вы».

У вячэрнім небе зоры
Ладзяць срэбныя масты.
Веру я, што вельмі скора
Будзеш ты са мной на «ты».

Па-над садам апусцелым
Пралятаюць жураўы.
Ты ж са мною, мой нясмелы,
Па-ранейшаму на «Вы».

Сарамлівы і няўклюдны,
Час марнуеш залаты.
Не падзенешся нікуды,
Будзеш ты са мной на «ты»...

НАПАМІН ХАЛАСЦЯКУ

Так спрадвеку павялося,
Што знайсці мы ўсе павінны
Свайго шчасця, свайго лёсу,
Свайго сэрца палавіну.

І пакуль ты адзінокі
Пасярод жыццёвай прозы,
Ты як быццам аднабокі,
Несалідны, несур'ёзны.

Хоць дасведчаны і знаны,
І жывеш на ўзроўні века,
Ты ўсё роўна
без каханай —
Палавіна чалавека.

Як людзей ні судзіш строга,
Ды без жончынага вока
Ты яшчэ сябе самога
Разумееш неглыбока.

Так што вер наіўным вершам
І навек адно запомні:
Толькі любую сустрэўшы,
Станеш ты нарэшце поўным.

Ды глядзі
(і так бывае),
Каб цябе не падлавіла
Дарагая, дзелавая,
Ды чужая палавіна...

КОНЬ НЕЗАЦУГЛЯНЫ

(ПЕСНЯ)

Там, дзе вечар на зямлю
Сыпле зор маністы,
Я злаўлю цябе, злаўлю,
Конь мой наравісты.

Праз палеткі і лясы,
Праз лугі, паляны
Ты нясі мяне, нясі,
Конь незацугляны!

Азірнуся ля сяла,
Падлячу да ганка,
Дзе чаромха расцвіла,
Дзе жыве каханка.

Да расплеценай касы
І да губ румяных
Ты нясі мяне, нясі,
Конь незацугляны!

Капытом каля вакон
Сон разбіць дазволю
І пасля цябе, мой конь,
Адпушчу на волю.

Праз палеткі і лясы,
Праз лугі, паляны
Ты ляці, мой конь, ляці,
Конь незацугляны!

ЗМЕСТ

Литературно-художественное издание
Геннадий Николаевич БУРАВКИН
КОНЬ НЕЗАНУЗДАННЫЙ
Стихи, шутки, песни

Літаратурна-мастацкае выданне
Генадзь Мікалаевіч БУРАЎКІН
КОНЬ НЕЗАЦУГЛЯНЫ
Вершы, жарты, песні

Рэдактар Валянцін БОЛТАЧ

Тэхнічны рэдактар Галіна ГІГО. Карэктар Валянціна ШУСТ.

Здадзена ў набор 03. 07. 1996. Падпісана да друку 5.08.1996.
Фармат паперы 60x84 1/16. Папера афсетная № 1.
Гарнітура «Часопісна-сечаная». Друк афсетны.
Ум. друк. арк. 1,87. Ул.-выд. арк. 2,0.
Тыраж 3 000 экз. Зак. 1002.

Адрас рэдакцыі:
220013, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 77.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку».
220013, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79.